

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33324
Nom	Psicoendocrinologia
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	4.5
Curs acadèmic	2021 - 2022

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1319 - Grau Psicologia	Facultat de Psicologia i Logopèdia	4	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1319 - Grau Psicologia	23 - Psicoendocrinologia	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
SALVADOR FERNANDEZ-MONTEJO, OTILIA ALICIA	268 - Psicobiologia

RESUM

La Psicoendocrinologia és una disciplina psicobiològica que estudia la relació bidireccional entre l'activitat del sistema neuroendocrí i la conducta, tant l'observable com la privada, a nivell cognitiu o afectiu. Aquesta relació es descriu en blocs temàtics que aglutinen aspectes metabòlics, evolutius, socials i experiencials de l'individu.

Els coneixements i destreses a adquirir en aquesta assignatura són fonamentals al llarg de la formació científica i investigadora en Psicologia, especialment en l'àmbit de les Neurociències. A més, permet a l'estudiant conèixer el substrat neuroendocrí de la conducta humana en els diferents àmbits d'aplicació de la Psicologia amb l'objecte de millorar la salut integral de l'individu, tant en les seues relacions interpersonals (vinculacions afectives, dinàmica de grups) com en el seu desenvolupament personal (problemes del desenvolupament, conducta alimentària, conducta sexual, estat d'ànim, funció cognitiva o el maneig de l'estrès). Finalment, aquesta assignatura permet a l'estudiant adquirir competències necessàries per al treball en equips multidisciplinaris en l'àmbit de la salut i els recursos humans.

CONEXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Es recomana haver superat l'assignatura 33296 - Fonaments de Psicobiologia i comptar amb coneixements i destreses de les assignatures prèvies impartides pel Departament de Psicobiologia. Així mateix, es recomana comptar amb coneixements i destreses bàsics d'informàtica, a nivell d'usuari.

1319 - Grau Psicologia

- Ser capaç de descriure i mesurar variables (personalitat, intel·ligència i altres aptituds, actituds, etc.) i processos cognitius, emocionals, psicobiològics i conductuals.
- Saber proporcionar retroalimentació als destinataris de forma adequada i precisa.
- Ser capaç d'elaborar informes orals i escrits.
- Conèixer les obligacions deontològiques de la psicologia i ajustar-s'hi
- Conèixer els processos i les etapes principals del desenvolupament al llarg del cicle vital en els seus aspectes de normalitat i anormalitat.
- Conèixer els fonaments biològics de la conducta humana i de les funcions psicològiques relacionats amb els processos de pensament i de llenguatge.

Descriure els processos hormonals al llarg del cicle vital

Identificar i descriure els patrons hormonals associats al dimorfisme sexual, l'estrès, l'estat d'ànim, la conducta social i la funció cognitiva

Discriminar entre alteracions psicològiques primàries i secundàries a alteracions endocrines per a establir un diagnòstic diferencial.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Introducció a la Psicoendocrinologia

Concepte de Psicoendocrinologia. Breus notes històriques de la disciplina. Tècniques. Organització general del sistema endocrí.

2. Hormones i metabolisme

Introducció. L'eix tiroïdal i els aspectes metabòlics. Aspectes conductuals i desajustaments de l'eix tiroïdal. El metabolisme de la glucosa i la conducta. Anabolisme, catabolisme i hormones implicades.

3. Hormones, desenvolupament i cicle vital

Introducció. Perfils hormonals en l'embaràs i lactància. Dimorfisme, desenvolupament prenatal i naixement. Orientació i identitat sexual. Hormones tiroïdals i desenvolupament cerebral. Hormona del creixement, funcions i alteracions. Pubertat i adolescència. L'envelliment i els desajustos hormonals.

4. Hormones i conducta social

Interacció social i hormones. Estatus i dominància. Hormones, conflicte i relacions interpersonals. Anabolizants i conducta agressiva.

5. Estrés i adaptació

La resposta adaptativa d'estrès: sistemes mèdulo-adrenal i hipotàlem-hipofiso-adrenal. Factors moduladors de la resposta d'estrès. Estrès crònic i salut. Indicadors psicobiològics de l'estrès.

6. Hormones i estat d'ànim

Patologies endocrines i estat d'ànim: glucocorticoides i hormones tiroïdals. Correlats hormonals de l'estat d'ànim.

7. Hormones i cognició

Hormones sexuals i aspectes cognitius. Hormones adrenals i cognició.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	45,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	5,00	0
Elaboració de treballs en grup	10,00	0
Elaboració de treballs individuals	10,00	0
Estudi i treball autònom	5,00	0
Lectures de material complementari	2,50	0
Preparació d'activitats d'avaluació	15,00	0
Preparació de classes de teoria	10,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	10,00	0
TOTAL	112,50	

METODOLOGIA DOCENT

Classes teòriques impartides pel professor en les quals es desenvoluparan els diferents continguts de la matèria, promovent al mateix temps la intervenció participativa dels estudiants a través de la resolució de les qüestions que vagen sorgint al llarg de l'exposició.

Classes teòrico-pràctiques amb suport de mitjans audiovisuals, enllaços a diferents webs amb contingut relacionat amb la matèria, manuals i articles científics i altres lectures i materials

Tutories programades individuals o en grup per a la supervisió de treballs pràctics, orientació i resolució de dubtes.

Sessions pràctiques en seminaris i laboratoris dirigits a aspectes aplicats, en els quals l'estudiant, de forma individual o en grup, treballa amb el material que se li facilita (proves, articles, equipament científic de registre de variables) per tal d'assolir un objectiu.

AVALUACIÓ

SISTEMES D'AVAUACIÓ I PONDERACIÓ

Consta de dos apartats tant en primera com en segona convocatòria:

1.- Valoració de continguts teòrics i pràctics mitjançant proves escrites objectives, de preguntes curtes, o d'assoliment de destreses (70%)

2.- Valoració de treballs que impliquen que l'estudiant ha desenvolupat competències de coneixement, comprensió i aplicació dels continguts de l'assignatura, que constituirà el 30% de la nota final. Aquest percentatge podrà incloure treballs lliurats en classe, en finalitzar la sessió presencial, treballs lliurats al llarg del curs, dins dels terminis establerts per a cada cas, i presentacions públiques, individuals o en equip, fetes en classe. Este apartat serà recuperable en la segona convocatòria.

REQUISITS MÍNIMS

- Per a superar l'assignatura, és imprescindible obtenir un mínim del 50% de la puntuació màxima possible en l'examen teórico-pràctic (primer apartat de l'avaluació) així com en la valoració dels treballs.

ADVERTIMENT

La còpia o el plagi manifest de qualsevol tasca que forme part de l'avaluació comporta la impossibilitat de superar l'assignatura, i pot suposar el sotmetiment immediat als procediments disciplinaris oportuns.

Cal tenir en compte que, d'acord amb l'article 13. d) de l'Estatut de l'estudiant universitari (RD1791/2010, de 30 de desembre), és deure de l'estudiant abstenir-se d'utilitzar, o de cooperar en la utilització, de procediments fraudulents en les proves d'avaluació, en els treballs que es realitzen o en documents oficials de la universitat.

En horari de tutoria, el professor podrà requerir entrevistes individuals o en grup, amb la finalitat de verificar el grau de participació i d'assoliment dels objectius fixats per a qualsevol tasca desenvolupada.

El fet de no acceptar aquesta verificació comporta no superar la tasca o activitat en qüestió.

SISTEMA DE QUALIFICACIÓ

L'avaluació de l'assignatura i la impugnació de la qualificació obtinguda estan sotmeses a allò que disposa el Reglament d'Avaluació i Qualificació de la Universitat de València per a títols de Grau i Màster (ACGUV 108/2017 de 30 de maig de 2017).

http://www.uv.es/graus/normatives/2017_108_reglament_avaluacio_qualificacio.pdf

D'acord amb aquesta, es concreta en escala numèrica de 0 a 10, amb expressió d'un decimal, a la qual s'afegirà qualificació qualitativa segons s'indica a continuació:

- 0 > Suspens - 5 > Aprovat - 7 > Notable - 9 > Excel·lent 10

Només se sumaran els diferents apartats considerats en l'avaluació quan se superen els requisits mínims establerts per a cadascun, en cas que, efectivament, s'hagen establert.

En l'acta de l'assignatura s'incorporarà la qualificació obtinguda, tant en primera com en segona convocatòria, d'acord amb les següents regles, referida a la nota final:

- SUSPENS:

o Si, havent cobert tots els apartats d'avaluació, ja siguen recuperables o no, la suma no arriba a 5.

o Si no s'arriba al mínim establert en un apartat d'avaluació marcat com a requisit per a superar l'assignatura. Es farà constar la nota numèrica en base 10 de la qualificació de l'apartat suspès.

- NO PRESENTAT:

o Si no consten qualificacions per a cap apartat d'avaluació.

o Si es manca de qualificació en un o dos dels apartats recuperables i la resta haguera sigut superat.

Consideracions addicionals:

1. Si no s'aprova en primera convocatòria algun dels apartats obligatoris, es guardaran per a la segona convocatòria els punts obtinguts en els altres apartats.
2. Les dates de realització de les proves orals, escrites o d'acompliment de destreses seran establides pel professor al llarg del curs. Podran tenir un caràcter individual o grupal i han de comprendre continguts de la guia docent.
3. Tal com indica la normativa d'assignació de Matrícules d'Honor, serà per estricta ordre de nota. En cas d'empat, el professor/a pot posar una prova addicional als alumnes implicats.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Nelson, R.J. & Kriegsfeld, L.L. (2017): An Introduction to Behavioral Endocrinology, Fifth Edition. Sinauer Associates: Sunderland

Complementàries

- Buss, D. M. (2016). The evolution of desire: Strategies of human mating. Basic books
- Ehrlenspiel, F. & Strahler, K.: Psychoneuroendocrinology of Sport and Exercise, Routledge, 2012
- Luck, M. (2014). Hormones: A very short introduction (Vol. 394). Oxford University Press, USA.
- Soh, D. (2020). The end of gender: Debunking the myths about sex and identity in our society. Simon and Schuster.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. CONTINGUTS

Els continguts es mantenen respecte a la guia original, encara que s'aprofundirà més en aquells necessaris per a l'adquisició de les competències i resultats de l'aprenentatge de l'assignatura.

2. VOLUMEN DE TRABAJO Y PLANIFICACIÓN TEMPORAL DE LA DOCENCIA

La presencialitat de l'assignatura i la seua planificació durant el primer quadrimestre s'ajustarà a les normes sanitàries en vigor d'acord amb l'article 3.2.2. sobre mesures en l'àmbit docent universitari, de l'acord de 19 de juny de 2020, del Consell de Govern, sobre mesures de prevenció enfront de la Covid-19 (DOGV de 20 de juny de 2020).

3. METODOLOGIA DOCENT

La metodologia docent serà de caràcter mixt, presencial i on-line d'acord amb les directrius de la Facultat de Psicologia. Les sessions on-line consistiran en el subministrament de materials i proves a través de l'Aula Virtual de manera síncrona i asíncrona, així com la resolució de qüestions que pogueren sorgir. Les sessions síncrones sempre coincidiran amb els horaris de cada grup, exposats a la web de la Facultat de Psicologia.

4. AVALUACIÓ

S'establixen dos possibles situacions d'avaluació que vindran determinades per la situació de major o menor presencialidad del curs:

Proposta A (semipresencialidad: classes online i presencials, amb prova final presencial): En este escenari es manté el sistema d'avaluació establert en la guia docent.

Proposta B (no presencialidad): En este escenari, es manté el sistema d'avaluació establert, modificant el pes de la prova final (50%) i de les activitats i treballs a realitzar (50%), sent recuperables en segona convocatòria. La prova final estarà composta per preguntes objectives tipus test tipus test y/o preguntes curtes, utilitzant les ferramentes disponibles en l'aula virtual.

Els aspectes de l'Avaluació que arreplega la Guia Docent quant a les consideracions generals que no apareixen mencionats en esta Addenda, es mantenen tal com estan arreplegats en la Guia.

5. BIBLIOGRAFIA

La que consta en l'apartat corresponent de la Guia Acadèmica.